

SPIS TREŚCI

KAPITALIZM JACEK KOCHANOWICZ	9	
Logika kapitalistycznego systemu gospodarczego • Instytucjonalny i kulturowy kontekst kapitalistycznej gospodarki • Narodziny kapitalizmu — niektóre interpretacje • Ewolucja i zróżnicowanie instytucjonalne systemu kapitalistycznego • Nierównomierność rozwoju • Spory o trwałość kapitalizmu		
KATOLICKA NAUKA SPOŁECZNA WŁADYSŁAW PIWOWARSKI	14	
Geneza • Definicja i charakterystyka • Źródła • Wartości i założenia podstawowe		
KLASA ŚREDNIA HENRYK DOMAŃSKI	18	
Społeczno-ekonomiczne i kulturowe podłoże formowania się klas średnich • Ekspansja, stabilizacja i rozwarstwienie klas średnich • Czym jest klasa średnia — cechy wspólne i dezintegracja • Klasa średnia — stabilizator układu ekonomiczno-społecznego • Nowe klasy średnie — stymulator zmian społecznych • Kierunki badań nad klasą średnią		
KLASY I WARSTWY SPOŁECZNE WŁODZIMIERZ WESOŁOWSKI, KAZIMIERZ M. SŁOMCZYŃSKI	26	
Klasy ekonomiczne • Klasy polityczne • Klasy kulturowe • Analityczne i integracyjne podejścia do analizy klas społecznych • Warstwy społeczne • Struktura klasowo-warstwowa • Klasy i warstwy społeczne w Polsce • Klasy społeczne we współczesnej socjologii empirycznej		
KOLONIALIZM I NEOKOLONIALIZM MICHAŁ CHMARA	34	
Teoria imperializmu • Ekonomia rozwoju • Teoria zależności • Teoria systemu światowego		
KOMUNIKOWANIE MASOWE TOMASZ GOBAN-KLAS, WANDA LIPNIK	39	
Definityjne wyróżniki komunikowania • Społeczne i organizacyjne cechy systemu komunikowania masowego • Środki komunikowania masowego (media masowe) i ich rola w kulturze masowej • Historia mediów masowych • Mechanizm kontroli mediów — cenzura • Prekursorzy badań nad środkami komunikowania masowego • Nauka o komunikowaniu masowym		
KOMUNIZM I SOCJALIZM MIROSLAW CHAŁUBIŃSKI	51	
Kłopoty terminologiczne • Socjalizm i komunizm przedmarksowski • Komunistyczna ideologia i jej odmiany • Socjaldemokracja, socjalizm demokratyczny • Ideologie socjalistyczne a socjologia		
KONFLIKT PRZEMYSŁOWY LESZEK GILEJKO	59	
Konflikt przemysłowy jako element stosunków przemysłowych • Instytucjonalizacja konfliktu • Strajk jako wyraz konfliktu w systemie monocentrycznym • Konflikt przemysłowy — ujęcie socjologiczne		
KONFLIKT SPOŁECZNY JANUSZ MUCHA	63	
Dwie wizje społeczeństwa w historii nowoczesnej myśli społecznej • Konflikt społeczny — różne rozumienia i podstawowe kategorie • Konfliktowy model społeczeństwa — zasadnicze założenia • Obraz struktury społecznej w konfliktowym modelu społeczeństwa • Zmiana społeczna w konfliktowym modelu społeczeństwa • Znaczenie podejścia konfliktowego w socjologii współczesnej		
KONFORMIZM ELŻBIETA TARKOWSKA	70	
Osobowościowe i instytucjonalne uwarunkowania zachowań konformistycznych • Konformizm a cechy systemu społecznego. Systemy totalitarne • Socjologiczne ujęcie konformizmu		
KONSERWATYZM PAWEŁ ŚPIEWAK	73	
Narodziny pojęcia i doktryny • Sposoby rozumienia pojęcia • Konserwatyzm kontra racjonalizm • Konserwatyzm kontra egalitaryzm • Konserwatywne podejście do zmiany społecznej • Konserwatywny ideał systemu politycznego		

KONTRKULTURA ANNA ZEIDLER-JANISZEWSKA	78	LUDZKOŚĆ JAN SZCZEPAŃSKI	149
Światopoglądowe zaplecze ruchów kontrkulturowych • Formy kontrkulturowej kontestacji w społeczeństwie postprzemysłowym • Ruch kontrkulturowy w Polsce		Dwa znaczenia terminu • Wspólny los ludności świata	
KONTROLA SPOŁECZNA JACEK KURCZEWSKI	81	MAGIA MICHAŁ BUCHOWSKI	152
Teoria Parsonsa • Teoria Gibbsa • Teoria Blacka • Inne koncepcje • Użyteczność pojęcia		Magia jako sposób intelektualnego opanowania świata • Magia jako pochodna konstytucji społecznej • Spór o kulturowy wymiar magii — problem ciągłości myślenia • Problem racjonalności przekonań magicznych	
KOŚCIÓŁ JANUSZ MARIAŃSKI	86	MALINOWSKI BRONISŁAW KASPER	
Socjologia Kościoła (kościelności) • Społeczny i kulturowy model Kościoła • Przyszłość Kościoła		MARIOLA FLIS	156
KRYMINOLOGIA ANNA KOSSOWSKA	91	Malinowskiego antropologia społeczna • Funkcjonalna teoria kultury	
Kierunki rozwoju myśli kryminologicznej • Wybrane teorie kryminologiczne • Wybrane problemy kryminologii współczesnej		MAŁŻEŃSTWO	
KRZYWICKI LUDWIK MIROSLAW CHALUBIŃSKI	95	WIELISŁAWA WARZYWODA-KRUSZYŃSKA	159
Koncepcje socjologiczne Krzywickiego • Recepcja. Próba oceny		Małżeństwo w ujęciu strukturalnego funkcjonalizmu • Konceptualizacja małżeństwa i jego rodzaje • Społeczne uwarunkowania procesu wyboru małżonka • Funkcje ceremonii zaślubin • Rozwiązywanie małżeństwa • Społeczne źródła konfliktów małżeńskich	
KULTURA ANTONINA KŁOSKOWSKA	99	MANNHEIM KARL JERZY SZACKI	164
Zagadnienie istoty kultury. Kultura a natura • Problem kultury w tradycji myśli filozoficznej i społecznej • Kultura jako przedmiot socjologii kultury • Kultura jako atrybut zbiorowości narodowej • Socjologiczna teoria kultury — w poszukiwaniu kryterium		Biografia intelektualna • Przewodnie motywy twórczości • Pozycja Mannheima w socjologii	
KULTURA ELITARNA A KULTURA MASOWA		MARGINALNOŚĆ SPOŁECZNA	
MARCIN CZERWIŃSKI	110	KAZIMIERZ W. FRIESKE	167
Charakterystyka kultury elitarnej • Elita kulturalna • Warunki uczestnictwa w kulturze wyższej • Kultura ludowa i jej obumieranie • Nowe oferty • Charakterystyka kultury masowej		Interpretacja pojęcia • Podklasa społeczna • Marginalność w społeczeństwach przedprzemysłowych • Marginalność w społeczeństwach współczesnych • Mechanizmy marginalizacji	
KULTURA		MARKS KAROL STANISŁAW KOZYR-KOWALSKI	171

- i obrona metody • Metoda dokumentów osobistych w Polsce
- METODOLOGIA SOCJOLOGICZNA ANTONI SULEK . 209**
 Pojęcie metodologii i metody w socjologii • Historia metodologii • Zadania i zajęcia metodologii • Metody metodologii • Pozytki i krytyka metodologii
- METODY ILOŚCIOWE GRZEGORZ LISSOWSKI 217**
 Zbiór badanych obiektów • Badane własności • Problemy pomiaru • Typy badań ilościowych • Drobny próby
- MIASTO WŁADYSŁAW MISAŁ 227**
 Wieloaspektowość zjawiska i koncepcje definicyjne • Socjologiczne teorie miasta • Historyczny rozwój miast • Kryteria oceny miasta jako środowiska życia ludzi • Przyszłość miast
- MIESZCZAŃSTWO JACEK KOCHANOWICZ 233**
 Miasta zachodniej Europy w średniowieczu i u progu epoki nowożytnej • Wyjątkowość zachodnich miast europejskich • Mieszczaństwo i kapitalizm • Społeczeństwo mieszczańskie • Dziedzictwo mieszczaństwa — klasy średnie w społeczeństwie masowym • Krytyka i apologia mieszczaństwa
- MIĘDZYKRAJOWE BADANIA PORÓWNAWCZE KAZIMIERZ M. SŁOMCZYŃSKI 238**
 Specyfika badań porównawczych • Wyjaśnienia typu „makro-makro” i „makro-mikro” • Charakterystyki krajów jako zmienne wyjaśniane i wyjaśniające — analizy „makro-makro” • Wyjaśnianie zależności wewnątrz krajowych — analizy „makro-mikro” • Problem ekwiwalentności przedmiotowej, pomiarowej i temporalno-procesualnej
- MIGRACJE HIERONIM KUBIAK, KRYSZYNA SŁANY ... 243**
 Fenomen migracji • Migracje jako przedmiot refleksji naukowej • Typy migracji • Migracje w Polsce • Prognozy migracyjne
- MIT ELŻBIETA TARKOWSKA 249**
 Mit jako wyjątkowa kategoria kultury • Kłopoty z definicją • Mit pierwotny — mit jako opowieść • Mit jako uniwersalna kategoria kultury • Mit jako iluzja • Dzieje badań nad mitem • Mit a problemy współczesności
- MŁODZIEŻ KRZYSZTOF KOSEŁA 252**
 Przegląd problematyki • „Choroba zwana dorastaniem” czy „ból młodzieńczej egzystencji” — konkluzje debaty nad młodzieżą • Tematyczna różnorodność badań nad młodzieżą • Sposoby badania problematyki młodzieży • Zadanie socjologii młodzieży — przewidywać i tłumaczyć
- MNIEJSZOŚCI TADEUSZ PAŁECCZYNY 259**
 Definicje mniejszości • Typologie grup mniejszościowych • Mniejszość etniczna
- MODA ALINA KAPCIAK 264**
 Koncepcje mody w socjologii • Moda schyłku XX wieku
- MODERNIZACJA MAREK S. SZCZEPAŃSKI 268**
 Geneza teorii modernizacji • Próba definicji modernizacji • Główne założenia teorii modernizacji • Nowoczesne społeczeństwo — nowoczesna osobowość • Refleksje z perspektywy końca XX wieku
- MORALNOŚĆ KRZYSZTOF KICIŃSKI 275**
 Twórcy socjologii moralności • Spory o pojęcie moralności • Studia nad moralnością — przegląd problematyki
- NACJONALIZM JERZY SZACKI 280**
 Kłopoty definicyjne • Główne cechy nacjonalizmu • Zróżnicowanie nacjonalizmu • Próby typologii nacjonalizmu • Druga młodość nacjonalizmu
- NARKOMANIA JOANNA ZAMECKA 285**
 Społeczne uwarunkowania narkomanii • Narkomania w Polsce
- NARÓD JOANNA KURCZEWSKA 287**
 Dwie socjologie • Naród jako strukturalny powszechnik świata społecznego • Podstawowe rozumienia narodu • Czynniki narodotwórcze • Nowe podejścia teoretyczne • Naród, nacjonalizm, grupa etniczna • Naród a państwo • Procesy narodotwórcze i ruchy narodowe • Najnowsze spory o naturę narodu • Perspektywa indywidualistyczna
- NAUKA STEFAN AMSTERDAMSKI 296**
 Nauka nowożytna • Koncepcja autonomii podmiotu poznającego • Profesjonalizacja badań naukowych • Skutki profesjonalizacji badań naukowych • Podważenie koncepcji autonomii podmiotu poznającego • Rola nauki w kulturze
- NAUKI BIOLOGICZNE**
WŁADYSŁAW KUNICKI-GOLDFINGER 301
 Biologia a socjologia • Mity socjologiczne pochodzenia biologicznego • Biologia a socjologia nauki
- NAUKI MEDYCZNE BEATA TOBIASZ-ADAMCZYK 305**
 Medycyna a nauki społeczne • Medycyna a socjologia • Socjologia medycyny • Socjologia w służbie medycyny
- NAUKI POLITYCZNE KRZYSZTOF PAŁECKI 309**
 Zakres nauk politycznych • Stosunki władzy politycznej — przedmiot politologicznych dociekań • Historia myśli politycznej • Tendencje w naukach politycznych w XX wieku • Refleksja politologiczna w Polsce
- NAUKI PRAWNE**
KAZIMIERZ OPAŁEK, ANDRZEJ KOJDER 317
 Dziedziny nauk prawnych • Związki prawa z socjologią • Prekursorzy socjologii prawa • Prawo w działaniu • Problemy teoretyczne i badawcze socjologii prawa • Wizerunek prawa w polskiej socjologii prawa
- NEOINSTYTUCJONALIZM GRAŻYNA SKĄPSKA 323**
 Założenia neoinstytucjonalizmu • Utylitarystyczna wersja neoinstytucjonalizmu • Kulturowo-polityczna wersja neoinstytucjonalizmu • „Organiczna” i „konstruktywistyczna” koncepcja powstawania instytucji
- NEOMARKSIZM ALEKSANDER OCHOCKI 327**
 Odmiany neomarksizmu • Walka Lukácsa o świadomość klasową proletariatu • Nowoczesny Książę,

intelektualiści, „folklor” i filozofia praktyki Gramsciego • Korscha obrona rzeczywistości duchowej • Teoria krytyczna i nowa lewica	
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ ANTONINA OSTROWSKA ...	333
Czynniki sprawcze niepełnosprawności • Socjologiczne analizy niepełnosprawności • Zagadnienie rehabilitacji • Pomiar niepełnosprawności • Problematyka niepełnosprawności i rehabilitacji w Polsce	
NORMA SPOŁECZNA ANDRZEJ KOJDER	336
Określenie normy społecznej i jej cech szczególnych • Geneza problematyki • Powszechność norm • Rodzaje norm • Obowiązkiwanie norm • Norma prawna jako szczególnie rodzaj normy społecznej	
• Normy prawne a normy moralne • Problematyka norm w różnych kierunkach badań socjologicznych	
NOWAK STEFAN ANTONI SULEK	346
Metodologia • Badania społeczeństwa polskiego • Praca nauczycielska i działalność obywatelska	
NOWOCZESNOŚĆ I PONOWOCZESNOŚĆ ZYGMUNT BAUMAN	350
Nowoczesność — wieczny postęp w miejsce bezterminowych rządów tradycji • Socjologiczny opis nowoczesności • Kryzys nowoczesności — tożsamość jednostki i ład społeczny jako zadania • Nowoczesność z perspektywy ponowoczesnej	